

(דף כ' ע"א) יהודה, הלך גדולה צעקה מפולן, שצעקה היא בלב. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (איכה ב) צַעַק לָבָם אֶל יי'. צַעַקָה וְצַעַקָה דָּבָר אֶחָד הוּא, וְזֶה קְרוּבָה לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, יוֹתֵר מִתְפַּלֵּה וְאַנְחָה, דְּכְּתִיב, (שמות כ"ב) כִּי אִם צַעֲוֹק יִצְעַק אֵלַי שָׁמַע אֲשַׁמַּע צַעֲקָתוֹ.

אָמַר רַבִּי בְּרַבְיָה, בְּשַׁעָה שְׁאָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשִׁמּוּאֵל, (שמואל א' ט"ו) נְחַמְתִּי כִּי הִמְלַכְתִּי אֶת שְׂאוּל לְמֶלֶךְ. מַה כְּתִיב, וַיַּחַר לְשִׁמּוּאֵל, וַיִּצְעַק אֶל יי' כָּל הַלַּיְלָה. הִנִּיחַ הַכֹּל, וְלָקַח צַעֲקָה, מִשּׁוּם דְּהִיא קְרוּבָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִתִּיר מִכְּלָהוּ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וְעַתָּה הִנֵּה צַעֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלַי.

תַּנּוּ רַבָּנָן, הָאִי מָאן דְּצַלִּי וּבְכִי וְצַעִיק, עַד לָא יָכִיל לְמַרְחֵשׁ בְּשִׁפּוּתֵיהּ, הָאִי צְלוֹתָא שְׁלִימָתָא דְּהִיא בְּלָבָא, וְלַעוֹלָם לָא הִדְרָא רִיקְנִיָּא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, גְּדוּלָה צַעֲקָה, שְׁקוֹרַע גְּזֵר דִּינֵוּ שְׁל אָדָם מִכָּל יָמָיו.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, גְּדוּלָה צַעֲקָה, שְׁמוּשְׁלַת עַל מֵדַת הַדִּין שֶׁל מַעְלָה. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, גְּדוּלָה צַעֲקָה, שְׁמוּשְׁלַת בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. בְּשִׁבִיל צַעֲקָה נּוֹחַל הָאָדָם הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא, דְּכְּתִיב, (תהלים ק"ז) וַיִּצְעֲקוּ אֶל ה' בְּצַר לָהֶם מִמִּצְוֹתֵיהֶם וַיִּצִּילֵם.

וּמִשָּׁה הָיָה רוּעָה אֶת צֵאן יִתְרוֹ חֲתָנּוֹ כַּהֵן מִדִּין. (שמות ג) רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח, (שיר השירים ב) הוֹדִי לִי וְאַנִּי לוֹ הָרוּעָה בְּשׁוֹשְׁנִים. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אוֹי לָהֶם לְבָרִיּוֹת, שְׂאִינָם מִשְׁגִּיחִים וְאִינָם יוֹדְעִים, בְּשַׁעָה שְׁעָלָה בְּמַחְשָׁבָה לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְבָרֵא עוֹלָמוֹ, כָּל הָעוֹלָמוֹת עָלוּ בְּמַחְשָׁבָה אַחַת, וּבְמַחְשָׁבָה זוֹ נִבְרָאוּ כּוֹלָם, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים ק"ד) פִּלְסֵם בְּחַכְמָה עֲשִׂיתָ. וּבְמַחְשָׁבָה זוֹ, שֶׁהִיא הַחֲכָמָה, נִבְרָא הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהָעוֹלָם שֶׁל מַעְלָה.

נָטָה יְמִינוֹ, וּבְרָא הָעוֹלָם שֶׁל מַעְלָה. נָטָה שְׂמָאלוֹ, וּבְרָא הָעוֹלָם הַזֶּה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה מ"ח) אַף יָדֵי יְסֻדָּה אֶרֶץ וַיְמִינֵי טַפְחָה שְׁמַיִם. קוּרָא אֲנִי אֵלֵיהֶם יַעֲמְדוּ יַחְדָּו. וְכֻלָּם בְּרַגַע אַחַת (ובשַׁעָה אַחַת נִבְרָאוּ), וְעַשָּׂה הָעוֹלָם הַזֶּה, כַּנֶּגֶד הָעוֹלָם שֶׁל מַעְלָה. וְכֹל מַה שֵׁינֵשׁ לְמַעְלָה, כְּדוּגְמָתוֹ לְמַטָּה. וְכֹל מַה שֵׁינֵשׁ לְמַטָּה, כְּדוּגְמָתוֹ בָּיָם. וְהַכֹּל אֶחָד. בְּרָא בְּעֲלִיּוֹנִים הַמְּלֹאכִים, בְּרָא בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּנֵי אָדָם, בְּרָא בָּיָם לְוִיתָן, כַּמָּה דְאֵת אָמַר (שמות ל"ו) לְחַבֵּר אֶת הָאֹהֶל לַהֲיוֹת אֶחָד.

כְּתִיב בְּאָדָם, (בראשית ט) כִּי בְצַלְם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. וּכְתִיב, (תהלים ח) וַתַּחֲסִרְהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים. אִי בְנֵי נִשְׂא יְקִירִין בְּעוֹבְדֵי יְהוָה (נ"א בְּעוֹבְדֵי) כָּל הָאִי, וְאִינּוֹן מִתְאַבְּדִין (מִטְּפָה) מְעַפָּר דְּבִירָא, כַּמָּה אֲתִיב לְשִׂאבָא מִנִּיה. וּבַחֵר בְּעֲלִיּוֹנִים, וּבַחֵר בְּיִשְׂרָאֵל, לְעֲלִיּוֹנִים לָא קָרָא בְּנִים, לְתַחֲתוֹנִים קָרָא בְּנִים. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (דברים י"ד) בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. הוּא קָרָא לָהֶם בְּנִים, וְהֵם קָרָאוּ לוֹ אָב, דְּכְּתִיב, (ישעיה ס"ג) כִּי אַתָּה אָבִינוּ. וּכְתִיב הוֹדִי לִי וְאַנִּי לוֹ. הוּא בַּחֵר בִּי, וְאַנִּי בְּחַרְתִּי בּוֹ.

הָרוּעָה בְּשׁוֹשְׁנִים, הוּא רוּעָה בְּשׁוֹשְׁנִים, אַף עַל פִּי שְׁתַּקּוּצִים סָבִיב לָהֶם, וְאִין אַחַר יָכוֹל לְרַעוּת בְּשׁוֹשְׁנִים כְּמוֹתוֹ. דְּבָר אַחַר הָרוּעָה בְּשׁוֹשְׁנִים, מַה שׁוֹשֵׁן זֶה הוּא אָדָם, וּמִימֵו לְבָנִים, כַּד הַקְדוּשׁ

פְּרוּךְ הוּא, מְנַהֵיג עוֹלָמוֹ, מְמַדֵּת הַדִּין לְמַדַּת הַרְחָמִים. וּבְתִיב (ישעיה א') אִם יְהִי תַטְאִיכֶם פְּשָׁנִים
כְּשֶׁלֶג יִלְבִּינוּ.

רַבִּי אַבְא הָוָה אֲזִיל בְּאוֹרְחָא, וְהָוָה עֲמִיָּה רַבִּי יִצְחָק. אֲדַהּוּ אֲזִיל, פָּגַע בְּאִינוּן וְרָדִים, נָטַל חַד
רַבִּי אַבְא בִידוּי וְהָוָה אֲזִיל. פָּגַע בְּהוּ רַבִּי יוֹסֵי, אָמַר וְדַאי שְׁכִינְתָּא הֵכָא, וְאַנָּא חֲמִינָא בִידוּי דְרַבִּי
אַבְא, לְמִילָךְ חֲכַמְתָּא סְגִיָּאָה, דְּהָא יִדְעָנָא, דְּרַבִּי אַבְא לֹא נָטַל הָאֵי, אֲלֵא לְאַחֲזָאָה חֲכַמְתָּא.

אָמַר רַבִּי אַבְא, תֵּיב בְּרִי תֵיב. יִתְבוּ. אֲרַח רַבִּי אַבְא בְּהֵהוּא וְרָדָא, אָמַר, וְדַאי אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּים
אֲלֵא עַל הַרִיחַ. דְּהָא חֲזִינָא דְלִית נַפְשָׁא מִתְקַיֵּימָא אֲלֵא עַל רִיחָא. וְעַל דָּא, הָדַם בְּמוֹצְאֵי שַׁבַּת.
פְּתַח וְאָמַר יוֹדֵי לִי וְאֲנִי לוֹ הָרוּעָה בְּשׁוֹשְׁנִים. מִי גָרַם לִי, שְׂאֲנִי לְדוֹדֵי וְדוֹדֵי לִי, מִפְּנֵי שֶׁהוּא
מְנַהֵיג עוֹלָמוֹ בְּשׁוֹשְׁנִים. מַה שׁוֹשֵׁן יֵשׁ בּוֹ רִיחַ, וְהוּא אָדוּם, מוֹצְקִין אוֹתוֹ, וְהוּא מִתְהַפֵּךְ לְלֶבֶן,
וְלְעוֹלָם רִיחוֹ לֹא זָו. כִּף הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מְנַהֵיג עוֹלָמוֹ בְּדֶרֶךְ זֶה, שְׂאֵלְמָלֵא כִּן לֹא יִתְקַיֵּים
הָעוֹלָם בְּשִׁבִיל הָאָדָם הַחוּטָא. וְהַחוּטָא נִקְרָא אָדוּם, כְּמָה דַּאתָּ אָמַר, אִם יְהִי תַטְאִיכֶם פְּשָׁנִים
כְּשֶׁלֶג (דף כ' ע"ב) יִלְבִּינוּ, מִקְרִיב קִרְבָּנוֹ לְאֵשׁ שֶׁהוּא אָדוּם. זוֹרֵק הָדַם, סְבִיב לְמִזְבֵּחַ שֶׁהוּא אָדוּם.
מַדַּת הַדִּין אָדוּם, מוֹצְקִין אוֹתוֹ, (הַרִיחַ) וְעוֹלָה הָעֵשֶׂן כְּלוֹ לֶבֶן, וְאִזְ הָאָדוּם נִהַפֵּךְ לְלֶבֶן, נִהַפֵּךְ מַדַּת
הַדִּין לְמַדַּת הַרְחָמִים.

וְתָא חֲזוּ, כָּל מַדַּת הַדִּין, אֵין צָרִיךְ הַרִיחַ שְׁלוֹ, אֲלֵא מִצַּד אוֹדָם. וְהִינֵנוּ דַּאֲמַר רַבִּי יְהוֹנָדָה, מַה
דְּכַתִּיב, (מלכים א', י"ח) וַיִּתְגַּדְּדוּ כַּמִּשְׁפָּטִים וְגו' עַד שִׁפְךָ דָּם עֲלֵיהֶם. אֲלֵא הָיוּ יוֹדְעִים, שְׂלֵא יִשְׁגִּינוּ
מִמַּדַּת הַדִּין כְּרִצוֹנָם, זוֹלָתִי בְּאוֹדָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְעוֹד, אוֹדָם וְלֶבֶן נִקְרָב לְעוֹלָם, וְהַרִיחַ עוֹלָה מִשְׁתִּיחָן. מַה הַשׁוֹשֵׁן אָדוּם וְלֶבֶן, כִּף
רִיחַ הַקְּרָבָן. וְהַקְּרָבָן, מֵאָדוּם וְלֶבֶן. בֵּא וְרֵאָה מִרִיחַ הַקְּטוֹרֶת, שֶׁהַסְּמָנִים, מֵהֶם אָדוּמִים, וּמֵהֶם
לְבָנִים, כְּגוֹן הַלְּבֹנָה, שֶׁהוּא לֶבֶן, מֵר דְּרוֹר אָדוּם, וְהַרִיחַ עוֹלָה מֵאָדוּם וְלֶבֶן. וְעַל כֵּן מְנַהֵיג עוֹלָמוֹ
בְּשׁוֹשְׁנִים, שֶׁהוּא אָדוּם וְלֶבֶן. וּבְתִיב (יחזקאל מ"ד) לְהַקְרִיב לִי חֶלֶב וָדָם.

כְּנֶגֶד זֶה, אָדָם מִקְרִיב חֶלְבוֹ וְדָמוֹ, וּמִתְפַּפֵּר לוֹ, זֶה אָדוּם, וְזֶה לֶבֶן. מַה הַשׁוֹשֵׁן שֶׁהוּא אָדוּם וְהוּא
לֶבֶן, אֵין מוֹצְקִין אוֹתוֹ לְחִזּוֹר כְּלוֹ לֶבֶן, אֲלֵא בְּאֵשׁ. כִּף הַקְּרָבָן אֵין מוֹצְקִין אוֹתוֹ לְחִזּוֹר כְּלוֹ לֶבֶן,
אֲלֵא בְּאֵשׁ. עֲכָשִׁיו, מִי שִׁיּוֹשֵׁב בְּתַעֲנִיתוֹ, וּמִקְרִיב חֶלְבוֹ וְדָמוֹ, אֵינוֹ נִצְמַק לְחִזּוֹר כְּלוֹ לֶבֶן, אֲלֵא
בְּאֵשׁ. דַּאֲמַר רַבִּי יְהוֹנָדָה, מִתּוֹךְ תַּעֲנִיתוֹ שֶׁל אָדָם, מִחֲלִישֵׁין אֲבָרָיו, וְגוֹבֵר עָלָיו הָאֵשׁ, וּבְאוֹתָהּ
שָׁעָה, צָרִיךְ לְהַקְרִיב חֶלְבוֹ וְדָמוֹ בְּאוֹתוֹ הָאֵשׁ, וְהוּא הַנִּקְרָא מִזְבֵּחַ בְּפָרָה.

וְהִינֵנוּ דְרַבִּי אֲלֵעָזָר, כִּד הָוָה יְתִיב בְּתַעֲנִיתָא, הָוָה מִצְלִי וְאָמַר, גְּלוּי וַיְדוּעַ לְפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתַי, שֶׁהַקְּרָבָתִי לְפָנֶיךָ חֶלְבִי וְדָמִי, וְהִרְתַּחֲתִי אוֹתָם בְּחַמִּימוֹת חוֹלְשֵׁת גּוֹפִי, יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ,
שִׁיְהֵא הַרִיחַ הָעוֹלָה מִפִּי בְּשָׁעָה זֹה, כְּרִיחַ הָעוֹלָה מִהַקְּרָבָן בְּאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ, וְתִרְעַנֵּי.

נִמְצָא, שֶׁאָדָם הוּא מִקְרִיב בְּתַעֲנִיתוֹ חֶלֶב וְדָם, (וְהָאֵשׁ) וְהַרִיחַ שֶׁעוֹלָה מִפִּיו, הוּא מִזְבֵּחַ בְּפָרָה,
וְלִפְיֶכָּךְ תִּקְנֵנוּ תְּתַפְּלָה בְּמָקוֹם הַקְּרָבָן, וּבְלִבְדָּ שִׁיתְּפוּיִן לְמָה דַּאֲמָרָן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִפְּאֵן

וְלִהְיֶה כְּתִיב, (כמדבר ל"א) כָּל דְּבַר אֲשֶׁר יִבּוֹא בְּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בְּאֵשׁ וְטָהַר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּשֶׁהָיָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קָיָים, אָדָם מִקְרִיב קֶרְבָּנוּ בְּעֵגֶז זֶה, וּמִתְכַּפֵּר לוֹ. עֲכָשְׁיוּ, תִּפְלְתוּ נֶשֶׁל אָדָם מִכַּפֵּר לוֹ בְּמָקוֹם הַקֶּרְבָּן, כִּי הָיָה גִּוּוֹנָא.

דְּבַר אַחַר, דְּוָדִי לִי וְאֲנִי לוֹ הָרוּעָה בְּשׁוֹשְׁנִים. מַה הַשׁוֹשְׁנִים קוֹצִין מְצוּיִין בְּתוֹכָם, אַף הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מְנַהֵג עוֹלָמוֹ בְּצַדִּיקִים וְרָשָׁעִים. מַה הַשׁוֹשְׁנִים, אֶלְמָלֵא הַקּוֹצִים, אֵין הַשׁוֹשְׁנִים מִתְקַיְיִמִין. כִּן אֶלְמָלֵא הַרָשָׁעִים, אֵין הַצַּדִּיקִים נִיבְרִים. דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּמַה הַצַּדִּיקִים נִיבְרִים, מִתוֹךְ שֵׁישׁ רָשָׁעִים, דְּאֶלְמָלֵא רָשָׁעִים אֵין הַצַּדִּיקִים נִיבְרִים. דְּבַר אַחַר הָרוּעָה בְּשׁוֹשְׁנִים, הַמְנַהֵג עוֹלָמוֹ בְּשֵׁישׁ שְׁנַיִם, וְהַשְּׁבִיעִית שֶׁבֶת לָהּ. דְּבַר אַחַר בְּשׁוֹשְׁנִים, בְּאוֹתָם שְׁשׁוֹנִים בְּתוֹרָה.

וּמִשָּׁה הָיָה רוּעָה אֶת צֵאן יִתְרוֹ חוֹתְנוֹ כִּהֵן מִדִּין. רַבִּי תַּיִיא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים כ"ג) מִזְמוֹר לְדָוִד יְיָ רוּעִי לֹא אֶחְסָר. כְּלוּמָר, יְיָ רוּעִי: יְיָ הָרוּעָה שְׁלִי. מַה הָרוּעָה מְנַהֵג אֶת הַצֵּאן, וּמוֹלִיכֶם לְמַרְעָה טוֹב, לְמַרְעָה שְׁמֹן, בְּמָקוֹם נַחְלֵי מַיִם, מִיִּשְׁרָאֵל הַלִּיכְתֶּן בְּצַדֵּק וּבְמִשְׁפָּט. אַף הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּתִיב בְּנֵאוֹת דָּשָׁא יִרְבִּיעֵנִי עַל מֵי מְנַחוֹת יִנְהַלְנִי נִפְשִׁי יִשׁוּבָב.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, דְּרַךְ הָרוּעָה, לְנַהֵג בְּצַדֵּק אֶת צֵאנוֹ, לְהַרְחִיקָם מִן הַגְּזוּל, לְהַנְהִיגָם בְּמִישׁוֹר, וְהַשְּׁכַט בְּיָדוֹ שְׁלֵא יִטּוּ יָמִין וּשְׁמָאל. כִּן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוּא רוּעָה אֶת יִשְׂרָאֵל לְהַנְהִיגָם בְּמִישׁוֹר, וּבְכָל עַת הַשְּׁכַט בְּיָדוֹ שְׁלֵא יִטּוּ יָמִין וּשְׁמָאל.

דְּבַר אַחַר וּמִשָּׁה הָיָה רוּעָה, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תִּדְעַ לָהּ, שְׁכָל זְמַן שֶׁהָרוּעָה חָכָם לְנַהֵל אֶת צֵאנוֹ, הוּא מוֹכֵן לְקַבֵּל עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם. וְאִם הָרוּעָה שׁוֹטָה, עָלְיוֹ נִקְרָא (משלי כ"ו) תִּקְוָה לְכֶסֶל מִמְּנוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִשָּׁה חָכָם הָיָה, וּבָקִי לְנַהֵג אֶת צֵאנוֹ. בֹּא וּרְאֵה, מִדָּוִד, שְׁנֵאמַר (שמואל א', ט"ז)

וְהִנֵּה רוּעָה בְּצֵאן. לְלַמֵּד דְּשִׁדְדָה שְׁדָדִד

